

Naslov članka/Article:

ZGODOVINA NA MATURI 2012–2018

HISTORY EXAM AT THE EUROPEAN BACCALAUREATE 2012–2018

Avtor/Author:

Boštjan Šeruga

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Zgodovina v šoli št. 1/2019, letnik 27

ISSN 1318-1416

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2019

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/zgodovina-v-soli/>

Boštjan Šeruga,¹ Gimnazija Ptuj

ZGODOVINA NA MATURI 2012–2018

Boštjan Šeruga, Gimnazija Ptuj

HISTORY EXAM AT THE EUROPEAN BACCALAUREATE 2012–2018

(Vir: Shutterstock.)

IZVLEČEK

S statistično in vsebinsko analizo splošne mature iz predmeta zgodovina od uvedbe posodobljenih učnih načrtov 2011 je Državna predmetna komisija splošne mature za zgodovino želela поблиže predstaviti izsledke za profesorje zgodovine. Poudarki v analizi so bili:

- ali obstajajo razlike med polami občine in narodne zgodovine z vidika težavnosti in dosežkov dijakov;
- priporočila državne predmetne komisije glede na ugotovitve pri svojem delu;
- katere so najpogostejše napake dijakov pri odgovarjanju v maturitetnih polah;
- opažanja oziroma povratna informacija zunanjih ocenjevalcev.

Statistični podatki in povratne informacije s strani zunanjih ocenjevalcev prek izpolnjenih vprašalnikov so pokazali, da so izpitne pole uravnotežene in ni večjih oziroma omembe vrednih razlik v povprečnih odstotnih točkah med polama. V tem trenutku bi bila temeljna navodila Državne predmetne komisije za zgodovino srednješolskim profesorjem, da še naprej posvečajo čas delu z zgodovinskimi viri (zemljevidi, slikami, karikaturami, besedili itd.). Hkrati pa pozivamo profesorje, da z dijaki več pozornosti posvečajo natančnemu branju navodil pri posameznih nalogah. Hkrati pa je treba dijake opozoriti, da je kljub dodatnemu gradivu v izpitnih polah še vedno treba znati določene temeljne zgodovinske pojme in osebnosti.

Ključne besede: matura, viri, naloge, analiza, primerjava

ABSTRACT

The State Board of Examiners for History exam at the European Baccalaureate performed a statistical and content analysis of the European Baccalaureate History Exam since the implementation of updated curricula in 2011 in order to give a better presentation of the findings to history professors. The analysis included the following main points:

- Are there any differences between the exam sheets of World History and Slovenian History in terms of difficulty and students' achievements;
- The recommendations of the State Board of Examiners based on their findings;
- What are the students' most common mistakes in answering the questions of the European Baccalaureate;
- The observations and feedback from external evaluators.

The statistical data and feedback from external evaluator provided through questionnaires showed that the exam sheets are balanced and that there are no significant or noteworthy differences in the average percentage points between both exams. At this particular time, the main instructions of the State Board of Examiners for History exam given to secondary school professors would be to continue focusing on working with historical sources (maps, pictures, caricatures, texts, etc.). At the same time, they should give more attention to precise reading of instructions for each task. Also, the students should be reminded that despite the additional material provided with the exam sheets, they must nevertheless show their knowledge of certain fundamental historical concepts and historical figures.

Keywords: European Baccalaureate, sources, tasks, analysis, comparison

¹ Avtor članka Boštjan Šeruga je glavni ocenjevalec za zgodovino v okviru Državne predmetne komisije za zgodovino na splošni maturi (dalje DPK SM).

UVOD

Od leta 2012 je izpit splošne mature iz predmeta zgodovine potekal brez posebnosti. V tem obdobju se je ustalilo število kandidatov, ki se odločajo za zgodovino. Ta odstotek je med 18 in 20 odstotkov generacije, ki opravlja splošno maturo. Analiza deleža generacije kaže, da je ta dokaj stabilen. Vzrok za zaostajanje za konkurenčnimi družboslovnimi predmeti gre pripisati dejstvu, da je snov, ki jo mora kandidat obvladati pri zgodovini kot štiriletnem predmetu, bistveno obsežnejša kot pri nekaterih drugih predmetih. Komisija je že pri izdelavi novega tipa izpitnih pol z več viri in barvno prilogo predvidevala, da bodo spremembe zahtevale tudi prilagoditev dela pri pouku zgodovine, do česar je postopoma prihajalo od leta 2012. Rezultati reševanja tovrstnih nalog to pričakovanje državne predmetne komisije tudi potrjujejo. Vključevanje večjega števila virov v izpitno polo je omogočilo povečanje deleža vprašanj na višjih taksonomskih stopnjah, kar je vidno v vseh novih izpitnih polah. Pred leti, ko je bilo v izpitnih polah manj virov in so prevladoval naloge zaprtega tipa, je za dodelitev točk pogosto zadostovala že navedba imena, pojma ali procesa. V polah po letu 2012 prevladujejo naloge polodprtega tipa, kjer mora kandidat pri nalogah z viri odgovoriti na več vprašanj, pri tem pa se zahtevnost prve taksonomske stopnje večinoma omejuje le na prvi del naloge, pri nadaljnjih vprašanjih pa se zahteva pojasnitev, obrazložitev. Opažamo, da so se kandidati izboljšali pri natančnem branju navodil. V prvih letih se je namreč opazalo, da so se kandidati zaradi ne dovolj natančnega branja navodil zadovoljili samo z navajanjem s pomočjo vira ter posledično izgubili drugo in morebitne nadaljne točke pri reševanju naloge, ki je statistično sicer lahko ocenjena kot lahka. Državna predmetna komisija vidi eno izmed priložnosti za še dodatno izboljšavo izpitnih pol v natančnejši izbiri virov vseh vrst. Skozi obravnavano obdobje se je pri ocenjevanju izpitnih pol izkazalo, da pri nekaterih nalogah priloženi vir kandidatu ni sugeriral tistega, kar smo predvidevali, temveč je bil lahko zavajajoč in je kandidatovo razmišljanje odpeljal v nepravo smer. Večja pozornost pri usklajevanju izbire vira in oblikovanja vprašanj lahko bistveno zmanjša delež nalog, ki so bile po indeksu težavnosti uvrščene med lažje, a so pri njih kandidati kljub temu navajali napačne odgovore.

Natančnejši pogled v statistiko povprečne ocene ter povprečnega števila odstotnih točk pri posamezni poli kaže, da se oboje z navajanjem na nov koncept sprva dviguje. V zadnjih dveh letih pa lahko opazamo nove trende, da povprečje ponovno rahlo pada, kar lahko povezujemo tudi s tem, da so se k zgodovini vrnili kandidati z nekoliko nižjimi ocenami.

IZPITNA POLA 1

	Povprečno število odstotnih točk	Maksimalno število odstotnih točk
2012	24,45	40
2013	25,89	40
2014	25,58	40
2015	28,73	40
2016	28,69	40
2017	28,46	40
2018	24,57	40

(Vir: Splošna poročila o poteku splošne mature, Državni izpitni center.)

IZPITNA POLA 2

	Povprečno število odstotnih točk	Maksimalno število odstotnih točk
2012	24,23	40
2013	23,35	40
2014	26,38	40
2015	29,73	40
2016	27,37	40
2017	25,40	40
2018	26,14	40

(Vir: Splošna poročila o poteku splošne mature, Državni izpitni center.)

Primerjava med izpitnima polama 1 in 2 kaže, da so razlike izjemno majhne oziroma statistično celo zanemarljive. Nikakor ne moremo reči, da se je skozi vsa ta leta pokazalo, da so kandidati veliko uspešnejši pri reševanju ene pole. Povprečno število doseženih točk kaže, da so izpitni kompleti resnično uravnoteženi ter obe poli nudita kandidatom enako mero pomoči skozi dodatno gradivo (zemljevidi, pisni viri, slikovno gradivo).

POVPREČNA OCENA

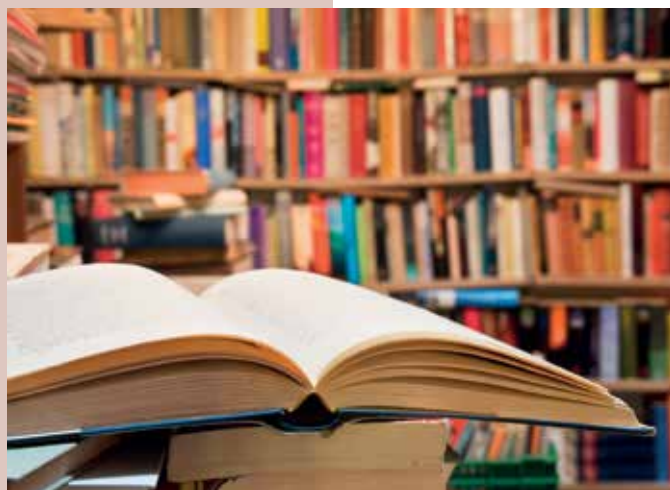
	Povprečna ocena
2012	3,13
2013	3,11
2014	3,33
2015	3,76
2016	3,57
2017	3,39
2018	3,29

(Vir: Splošna poročila o poteku splošne mature, Državni izpitni center.)

Analiza povprečne ocene kaže najprej postopno dviganje povprečne ocene in v letu 2018 nižjo povprečno oceno kot v zadnjih štirih letih. Po svoje je povprečna ocena iz leta 2018 celo presenetljiva, saj na nižanje ocen v veliki meri vplivajo naloge, ki so ocenjene kot

lažje in zahtevajo le kratek odgovor. Ta mora biti natančen in ne odpušča odstopanja, pri številnih kandidatih pa je še vedno pomanjkljivo branje navodil ali pa tudi nezadostno posvečanje pomembnejšim zgodovinskim terminom in osnovnim zgodovinskim znanjem v fazi učenja. Mnogi kandidati so v fazi učenja prepričani, da bodo vse tovrstne podatke lahko pridobili iz dodatnega gradiva. Zaradi zahteve po natančnosti pri maturitetnem izpitu iz zgodovine si le redkokateri kandidat prisluži vse možne točke pri posamezni izpitni poli.

Zgodovina kot izbirni predmet na splošni maturi ima tudi notranji del izpita, ki lahko kandidatu v najboljšem primeru prinese 20 odstotnih točk. Zanimivo je pogledati primerjavo v relativni frekvenčni porazdelitvi po dosežkih pri notranjem in zunanem delu izpita.

(Vir: Shutterstock.)

Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	ZD	ND	ZD	ND	ZD	ND	ZD	ND	ZD	ND	ZD	ND	ZD	ND
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26-30	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31-35	2	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
36-40	3	0	3	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2	0
41-45	7	0	6	0	4	0	1	0	1	0	3	0	4	0
46-50	10	1	9	1	7	1	2	1	2	0	5	1	7	1
51-55	12	1	12	0	10	1	3	0	7	0	8	0	11	0
56-60	14	2	13	0	12	1	6	1	8	1	11	0	12	0
61-65	14	3	13	2	16	1	11	2	13	2	13	1	16	1
66-70	14	4	12	2	14	2	16	2	18	2	16	2	16	2
71-75	10	6	11	5	13	4	17	5	18	4	15	4	13	4
76-80	7	8	8	6	10	5	16	8	14	6	13	5	9	7
81-85	4	11	6	13	7	12	15	13	11	11	10	11	5	11
86-90	2	17	3	15	4	16	9	19	5	16	4	18	2	17
91-95	1	22	1	25	1	22	3	23	2	24	2	27	1	26
96-100	0	26	0	30	0	33	1	27	0	35	0	30	0	31
SKUPAJ	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Podatki o relativni frekvenčni oceni kažejo, da kandidati dosegajo boljše rezultate pri notranjem delu izpita. Glede na to, da notranji del izpita ocenjuje mentor kandidatov, so rezultati pričakovani, hkrati pa primerjava kaže, da je zgodovina še vedno najvišje med izbirnimi predmeti po primerljivosti med notranjim in zunanjim delom izpita. Kar lahko izpostavimo, je manjše število kandidatov, ki dosežejo pri notranjem delu izpita 96 % ali več odstotkov. Zagotovo je to izziv, s katerim se moramo soočiti tudi pri delu državne predmetne komisije, hkrati pa k temu zagotovo prispevajo prej navedeni vzroki o premalo natančnem branju navodil ter izgubljanju točk pri nalogah, ki so ocenjene kot lažje.

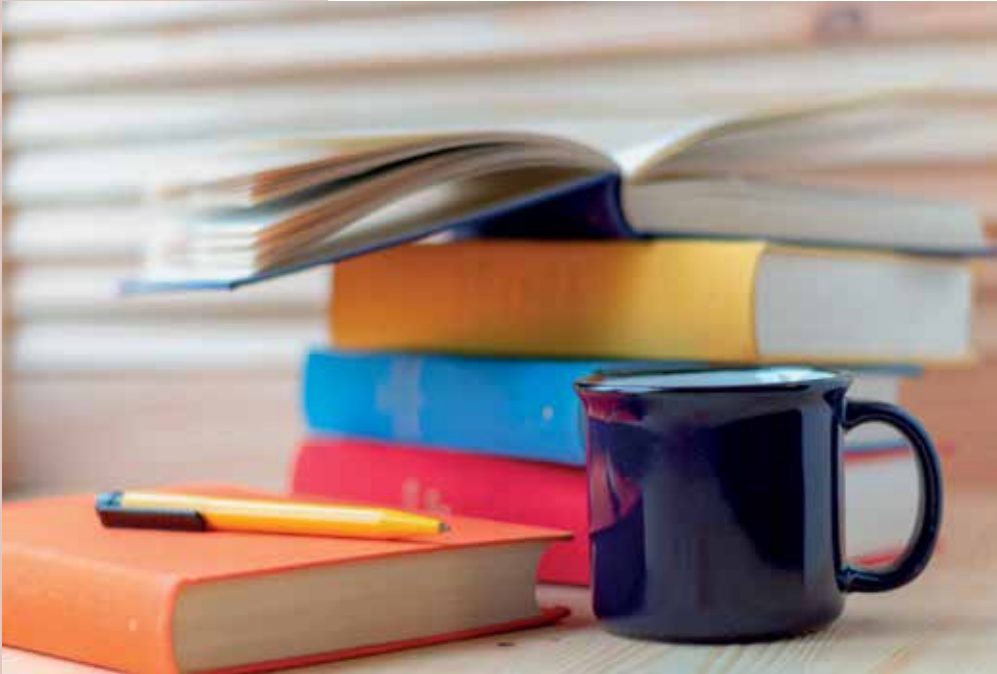
V vseh teh letih so se meje med ocenami izjemno malo spreminjale oziroma lahko zatrdimo, da je postavljenje mej sledilo preostalim kazalnikom: povprečnim odstotnim točkam na posameznih izpitnih polah in tudi notranjem delu izpita.

Meje med posameznimi ocenami so se v preteklih letih gibale v sledečih odstotkih:

	2 (zadostno)	3 (dobro)	4 (prav dobro)	5 (odlično)
2012	49	61	73	85
2013	49	61	73	85
2014	49	61	73	85
2015	50	62	74	86
2016	50	62	74	86
2017	50	62	74	86
2018	49	61	73	85

(Vir: Splošna poročila o poteku splošne mature, Državni izpitni center.)

(Vir: Splošna poročila o poteku splošne mature, Državni izpitni center.)

(Vir: Shutterstock.)

Ugotovimo lahko, da je Državna predmetna komisija za zgodovino v teh letih zelo malo spreminjala meje med ocenami. DPK SM za zgodovino pri postavljanju mej med ocenami ocenjuje, da do pretirane potrebe po spreminjanju mej med ocenami ne prihaja zaradi tega, ker v postopku priprave izpitnih pol veliko pozornosti posvetimo temu, da so le-te med seboj po zahtevnosti zelo uravnotežene. Vse nudijo kandidatom enako količino pomoči v besedilih in slikovnem gradivu,

pa tudi delež vprašanj na različnih taksonomskih stopnjah je med izpitnimi polami primerljiv. Izpitne pole, ki jih je pripravila DPK SM za zgodovino v zadnjih letih in so jih ocenili srednješolski profesorji, ki sodelujejo kot zunanji ocenjevalci, so večkrat pohvalili. Ocenili so jih kot uravnotežene. Odziv zunanjih ocenjevalcev, kolikor ga je mogoče dobiti z anketnimi vprašalniki, ki jih izpolnijo ob koncu ocenjevanja, kaže, da je struktura izpitnih pol z večjo količino zgodovinskih virov načelo, ki si, kot kaže, vse bolj utira pot v učilnice zgodovine na srednjih šolah. Med pomembnejšimi očitki zunanjih ocenjevalcev je bil v preteklosti ta, da so izpitne pole pretežke, navajali so dejstvo, da pri zgodovini nihče ne doseže maksimalnega števila točk, to je 60.

Leta 2018 je bilo pri predmetu zgodovina prvič uvedeno e-ocenjevanje. E-ocenjevanje komisija ocenjuje pohvalno, saj je med ocenjevanjem maturitetnih izpitnih pol okrepila komunikacijo med glavnim ocenjevalcem, njegovimi pomočniki in zunanjimi ocenjevalci. Tako so bile lahko sredi ocenjevanja odpravljene posamezne nejasnosti, ki se še niso pokazale med moderacijo, vse naloge pa so bile lahko ocenjene po jasnejših kriterijih, kar lahko tudi vpliva na zmanjšanje števila pozitivno rešenih ugovorov in naknadno spremenjenih ocen.

Analiza reševanja posameznih nalog znotraj izpitne pole kaže, da se od 2012 do 2018 zadeve nekoliko spreminjajo. V začetku so imeli kandidati več težav z reševanjem nalog, kjer so morali uporabljati dodatno zgodovinsko gradivo, in jim naloge, kjer tovrstne pomoči ni bilo, niso povzročale večjih težav. Zdaj pa vedno bolj opažamo, da imajo kandidati težave z nalogami, ki so ocenjene kot lažje. To je posledica tega, da v fazi učenja mogoče premalo pozornosti namenijo učenju temeljnih zgodovinskih pojmov in oseb. Hkrati s tem pa v zadnjem obdobju lahko zasledimo, da kandidati pogosto izgubljajo točke, ker so premalo pozorni na navodila in npr. podatke le navajajo, namesto da bi jih pojasnjevali, kot to zahtevajo navodila. Branje navodil in odgovoranje na zahtevano kandidatom še vedno predstavlja precejšnje težave. Prepričani so, da je pri določenih nalogah dovolj, če zapišejo isto, kot je navedeno v besedilu ob nalogi. A takšen odgovor je po navadi premalo za dodelitev točke, saj navodila zahtevajo pojasnitev že zapisanega ter postavitev

te problematike v širši historični kontekst. Veliko je tudi primerov, ko kandidati napačno izrabijo pomoč in v rešitev zapišejo premalo natančen zapis imena, kraja, države ipd. V takšnih primerih pa se, zaradi pomoči, zahteva povsem natančen zapis in že najmanjši odklon pomeni izgubo točke.

Skozi primere posameznih nalog bomo lahko videli, kje imajo kandidati največ težav oziroma katere naloge rešujejo najslabše.

NALOGE LETA 2012

Izpitna pola 1

Januarja 1871 so slovesno razglasili nemško cesarstvo in za nemškega cesarja imenovali pruskega kralja Viljema I.

Kje je bila razglasitev?

Kandidati so morali navesti kraj razglasitve nemškega cesarstva. V pomoč jim je bila tudi slika, vendar je niso prepoznali. Gre za primer vira, kjer so kandidati imeli zgodovinski vir, ki jim je dajal namig na rešitev, ne pa takojšnje rešitve.

Izpitna pola 2

Rodbine iz vrst visokega plemstva so na našem ozemlju ustvarjale svoja dinastična ozemlja. Na Koroškem sta bili najpomembnejši rodbini Eppenstein in Spanheim, na Štajerskem Traungavci in na Kranjskem, med drugim, grofje iz Andechs. V 13. stoletju pa so si začeli posest na našem ozemlju pridobivati tudi Habsburžani.

»Boj se je pričel okoli devete ure zjutraj. Rudolf je razdelil svojo vojsko v štiri oddelke, dva sta bila madjarska, tretji avstrijski, četrti pa je bil sestavljen iz nemških, goriških, kranjskih, koroških, štajerskih pomožnih čet. Poslednjemu oddelku je poveljeval sam ... Končno pa se vendar posreči Čehom, da vržejo Rudolfa nazaj in skoro predro njegove vrste. Cesar je bil sam v smrtni nevarnosti, ker so mu prebodli konja in njega samega strmoglavili v strugo plitvega potoka. Le za trenotek in po njem bi bilo. Tu mu je priskočil na pomoč neki vitez, ga izvleče izpod mrtvega konja in posadi na drugega. Med tem se je bila tudi že bojna sreča obrnila.«

(Vir: Gruden, J., 1992: Zgodovina slovenskega naroda, str. 211. Mohorjeva družba. Celje.)

(Vir: Shutterstock.)

Glede na zgornje besedilo pojasnite, kako si je cesar Rudolf I. Habsburški pridobil prvo posest na našem ozemlju.

Katero ozemlje, kjer so živeli Slovenci je prvo prišlo pod Habsburžane?

Odgovor je bil vezan na priloženo besedilo. Pri odgovorih se je pokazalo, da kandidati ne znajo brati besedil oziroma v njih poiskati pravih odgovorov.

NALOGE LETA 2013

Izpitna pola 1

»Revolucija v Rusiji, ki je povzročila državljansko vojno v letih 1918–1921, je zahtevala velikanski krvni davek.

Naslednja tabela prikazuje število prebivalstva Sovjetske zveze znotraj meja iz leta 1926 (v milijonih):

jesen 1917: 147,6
začetek leta 1920: 140,6
začetek leta 1921: 136,8
začetek leta 1922: 134,9

Upad – 12,7 milijona – gre pripisati smrti zaradi vojskovanja in epidemij (vsaki okoli 2 milijona), emigraciji (okoli 2 milijona) in lakoti (okoli 5 milijonov). [...] Če presojamo komunistični režim z vidika njegovih lastnih teženj, je bil monumentalna polomija; uspelo mu je samo eno – da je ostal na oblasti. A ker boljševiška oblast ni bila sama sebi namen, ampak sredstvo za določen cilj, zaradi golega dejstva, da so jo boljševiki obdržali, njihovega eksperimenta ne moremo označiti za uspeh. Boljševiki niso skrivali svojih namer: hoteli so vreči vse režime, ki so temeljili na zasebni lastnini, in jih nadomestiti s svetovno zvezo socialističnih družb.«

(Vir: Pipes, R., 2011: Kratka zgodovina ruske revolucije, str. 468–470. Študentska založba. Ljubljana.)

Iz zgornjega besedila navedite vsaj dva vzroka za upad prebivalstva v Rusiji v letu 1921, ki so bili nasprotniki revolucije že vojaško premagani.

Glede na zgornje besedilo pojasnite, zakaj se nasilje z zmago boljševikov v Sovjetski zvezi ni končalo.

Naloga je spadala med ultralahke, indeks diskriminatornosti pa je pokazal, da je bila za kandidate težka. Kandidati so morali analizirati pisni vir in iz njega izluščiti bistvene informacije, ki jih je bilo treba navesti v odgovoru. Takrat je državna predmetna komisija za zgodovino ugotavljala, da bodo učitelji, ki pripravljajo kandidate na maturo, morali nameniti več časa za delo z viri. Kandidati so v odgovorih vire samo prepisovali, niso pa znali informacije povezati z drugim zgodovinskim vedenjem.

Izpitna pola 2

V slovenski politiki so se konec 19. in v začetku 20. stoletja začele porajati različne ideje o rešitvi slovenskega narodnega vprašanja.

Najtejte tri ideje o rešitvi slovenskega narodnega vprašanja.

Vprašanje se je izkazalo za težko, kljub temu da je od kandidatov zahtevalo le poznavanje zgodovinskih dogodkov in idej ter sodi v I. taksonomsko stopnjo znanja.

NALOGE LETA 2014

Izpitna pola 1

Marca 1871 je v Parizu prišlo do razglasitve pariške komune, ko so oblast prevzele radikalne skupine. Dogajanje v Parizu je odmevalo po vsem svetu, tudi na Slovenskem.

»Iz Pariza – Strašno gospodari drhal, ki zdaj vlada Pariz; hiše podira, cerkve ropa, ljudi mesari; glavarji se že med seboj koljejo. Armada postavne vlade Verzajlske se čedalje bolj bliža Parizu in je predrla ena vrata. Strašno bode klanje, kadar z veliko silo stopi v mesto. 28.000 bomb je vrgla v Pariz.«

(Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 24. maja 1871.)

Od spodaj naštetih obkrožite vsaj tri ukrepe, ki so jih sprejele nove revolucionarne oblasti oz. komunardi.

- A splošna oborožitev ljudstva
- B uvedba starostne pokojnine
- C ločitev Cerkve od države
- D prepoved točenja alkohola
- E poddržavljanje pošte
- F enakopravnost žensk

Naloga je bila sicer uvrščena med lažje, toda v viru, ki govori o dogodkih leta 1871 v Parizu, kandidat ni mogel najti neposrednih odgovorov, ampak samo namige nanje. Kandidat je moral pri reševanju usklajevati navedbe iz vira in lastno znanje, kar je bilo za mnoge kandidate preveč težko.

Izpitna pola 2

»Slovani na ozemlju od Sudetov do spodnjega toka Donave in tudi Slovani v Vzhodnih Alpah so živeli v skupnosti z bojevniskim ljudstvom Avarov. Njihovega gospostva so se rešili leta 623.

Ko so se Slovani napotili zoper Avare, se jim je pridružil trgovec Samo, po rodu Frank iz pokrajine Senonago, ter se v bojih odlikoval s posebno hrabrostjo. Mnogo Avarov je posekal slovanski meč. Ko Slovani vidijo Samovo hrabrost, ga postavijo za svojega kralja. Vladal jim je 35 let (623–658).«

(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2001: Zgodovina 1, str. 246. DZS. Ljubljana.)

Kdo je povezal Slované v uporu proti Avarom in kakšnega rodu je bil?

Kako se je imenovala prva znana slovanska državna tvorba?

Po indeksu težavnosti je naloga spadala med ultralahke, indeks diskriminatornosti pa je pokazal, da so jo kandidati slabše reševali. Pri njej so si lahko pomagali s pisnim virom, iz katerega so lahko v celoti rešili prvi del naloge. Ker pa številni kandidati niso natančno prebrali navodil, so odgovarjali le na eno od dveh zahtevanih podatkov za dodelitev ene točke. Drugi del naloge pa je zahteval poznavanje zgodovinskih dogodkov.

NALOGE LETA 2015

Izpitna pola 1

»Stalin se je po obračunu z nasprotniki odločil za nov gospodarski sistem – petletko, v kmetijstvu za kolektivizacijo.

(Vir: Shutterstock.)

Najkorenitejše spremembe pa so bile na podeželju, ki zaradi povečanja mestnega, industrijskega prebivalstva ni zmoglo dovolj hrane. V letih 1929–1930 je Stalin večino kmetov prisilil, da so se vključili v kolhoze in sovhoze, ki so jih ustanovili že med revolucijo. Nadejal se je, da bo ob državni podpori, s stroji in znanostjo mogoče več pridelali.<

(Vir: Nešovič, B., in Prunk, J., 1993: 20. stoletje, str. 37. DZS. Ljubljana.)

Na čem je bil poudarek prve petletke?

Pojasnite pojem kolektivizacija.

To nalogo so kandidati izmed vseh nalog v izpitni poli 1 reševali najslabše. Prvo vprašanje je od kandidatov zahtevalo poznavanje zgodovinskih dogodkov, pri drugem pa so si lahko pomagali s pisnim virom. Kandidat v viru, ki govori o spremembah novega gospodarskega sistema, ni našel neposrednega odgovora, ampak namig nanj. Pri reševanju je moral usklajevati navedbe iz vira in lastno znanje.

Izpitna pola 2

Rimljani so na ozemlju današnje Slovenije ustanavljali mesta, ki so postala središča rimske oblasti. Obkrožite črko pred izbranim mestom.

A) EMONA

B) POETOVIO

V krajšem razmišljanju pojasnite: v kateri rimski upravni enoti je bilo mesto, kako so se njegovi prebivalci oskrbovali z vodo, kakšna je bila vloga mesta in katere arheološke najdbe pričajo o prisotnosti Rimljanov v mestu. Pomagajte si s sliko 1 v barvni prilogi.

Naloga je po indeksu težavnosti spadala med lahke, a so jo kandidati slabše reševali. V pomoč so imeli zemljevid, iz katerega so lahko razbrali odgovor na dve vprašanji. O vlogi izbranega mesta in arheoloških najdb, ki pričajo o prisotnosti Rimljanov, pa se je zahtevalo poznavanje zgodovinskih dogodkov. Zanimivo je bilo, da so zemljevid znali uporabiti pri rešitvah, slabše pa je bilo njihovo poznavanje zgodovinskih dogodkov.

NALOGE LETA 2016

Izpitna pola 1

Po kapitulaciji leta 1918 je Nemčija doživljala veliko krizo.

Navedite dve težavi, s katerima se je Nemčija srečevala takoj po vojni na notranjepolitičnem področju.

Večina kandidatov je na to vprašanje slabše odgovarjala. Niso razumeli sugestije, kljub temu da jim je bila v pomoč slika z Rozo Luxemburg in Karlom Liebknechtom. Namesto političnih težav Nemčije po prvi svetovni vojni so številni, kot da bi nepozorno prebrali vprašanje, navajali gospodarske težave.

Izpitna pola 2

V revolucionarnem letu 1848 so nemiri zajeli tudi ozemlje, na katerem so živeli Slovenci. Pripadniki različnih slojev so zahtevali spremembe v političnem, gospodarskem in nacionalnem življenju. Pri reševanju si pomagajte s sliko 5 v barvni prilogi.

Na katerem delu Krajske je kmečko nezadovoljstvo zajelo največ vasi?

Navedite pet mest, v katerih so ustanovili društvo, ki je zagovarjalo slovenske narodne interese.

Kakšne politične spremembe so v Avstriji sledile po izbruhu revolucije v letu 1848?

V pomoč je bil zemljevid, iz katerega so lahko kandidati odgovorili na prvi dve vprašanji te naloge, pokazati pa so morali tudi geografsko znanje. Tretje vprašanje je zahtevalo poznavanje zgodovinskih dogodkov, torej političnih sprememb, ki pa jih veliko kandidatov ni znalo navesti. Vzrok je najverjetneje v slabšem razumevanju pojma politične spremembe.

NALOGE LETA 2017

Izpitna pola 1

Pojasnite pojma, povezana z obdobjem po Aleksandru Makedonskem.

DIADOHI

HELENIZEM

Precej kandidatov je na to vprašanje slabše odgovarjalo. Kandidati slabo poznajo osnovne zgodovinske pojme iz obdobja prvih velikih civilizacij. Hkrati je naloga pokazala, da imajo težave s pojasnjevanjem pojmov.

Izpitna pola 2

Z oblikovanjem slovenskega političnega programa se je pojavila tudi potreba po geografski opredelitvi »slovenskega etničnega prostora«. Nastal je Zemljevid slovenske dežele in pokrajin.

Zapišite ime in priimek osebe, ki je izdelala ta zemljevid.

Precejšen del kandidatov je imel težave z navajanjem osebe, ki je izdelala ta zemljevid. Gre za splošna znanja, vendar vprašanje spada med vprašanja zaprtega tipa. Kandidati morajo poznati povsem točen odgovor, saj noben drug odgovor razen točne navedbe imena in priimka ne pride v poštev.

Z nastankom Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev smo Slovenci dobili tudi prvo univerzo.

Katerega leta je bila ustanovljena univerza v Ljubljani?

Tukaj so kandidati morali navesti natančno leto ustanovitve univerze v Ljubljani. Kaže, da imajo s tovrstnimi nalogami, kjer je treba navesti natančne podatke, največ težav. Odgovori so bili pomanjkljivi ali napačni.

NALOGE LETA 2018

Izpitna pola 1

Na začetku 19. stoletja je bila Rusija avtokratska in agrarna država.

Kako imenujemo vstajo skupine ruskih častnikov, ki se je začela decembra 1825?

Katere ukrepe je sprejel Nikolaj I. po zatrtju te vstaje?

Naloga je po indeksu težavnosti spadala med težke naloge, kar potrjuje tudi povprečno število točk, ki so ga kandidati dosegli pri njej. To pomeni, da so jo bolje reševali tisti kandidati, ki so na splošno dosegali višje točke v maturitetni poli. Slabše odgovarjanje na to vprašanje je povezano s tem, da kandidati niso imeli nobene pomoči in hkrati so morali zelo nedvoumno zapisati ime vstaje in ukrepe, ki so bili sprejeti po zatrtju le-te.

Izpitna pola 2

Slovenski muzeji hranijo številne ostanke, ki pričajo o mojstrstvu antičnih kamnosekov.

Kako se imenuje muzejska zbirka kamnitih spomenikov in napisov, prikazana na sliki 2?

Nalogo so uspešno reševali predvsem kandidati, ki so celotno polo reševali bolje. Ta naloga je še dokaz več da imajo kandidati največje težave pri nalogah, kjer se od njih zahteva enoznačen odgovor in poznavanje osnovne zgodovinske terminologije ter dogodkov .

SKLEP

S pomočjo analize poročil Državne predmetne komisije za zgodovino od leta 2012 lahko potrdimo, da so pri zgodovini na maturi bili narejeni določeni premiki v zelo pozitivno smer. Naloge v izpitnih polah so uravnotežene, kar dokazujejo tudi povprečne dosežene odstotne točke po posameznih polah v določenem letu. Nemogoče je trditi, da določen del zgodovine, npr. obča zgodovina, kandidatom bolj ustreza kot nacionalna zgodovina. Razlike, ki so se pokazale, so dejansko zanemarljive in pokazalo se je, da nikakor ni vedno bolje rešena izpitna pola iz obče zgodovine. Število kandidatov, ki se odločajo za zgodovino, se je po manjšem padcu ponovno ustalilo na približno petini generacije, ki opravlja splošno maturo. Zelo pomembno je, da nas ne zavede pozornost na število kandidatov, ampak se osredotočamo na odstotek generacije. Tudi število kandidatov v generaciji namreč upada. Priporočila oziroma ocene s strani ocenjevalcev kažejo, da je Državna predmetna komisija za zgodovino s svojim delom na pravi poti. Resnejših pripomb na celotno zgradbo izpitnih pol kot tudi na izbiro posameznih dodatnih pomoči pri nalogah (besedila, slike, zemljevidi itd.) ni. Komisija pri teh dodatnih pomočeh resnično sledi ideji, da izbere takšno dodatno gradivo, ki je kandidatu dejansko v pomoč.

Od leta 2012 pa opažamo določene premike tudi pri reševanju določenih nalog. Če smo v prvem obdobju ugotavljali, da si kandidati ne znajo zadostno pomagati z dodatnim gradivom, lahko trdimo, da se delo profesorjev v učilnicah čuti. Kandidati zdaj veliko bolje izkoriščajo vse vrste pomoči, ki so jim na razpolago. Se je pa pojavil nov segment, kar dokazujejo tudi slabše rešene določene naloge. Kandidatom največ težav povzročajo naloge, kjer nimajo nobene dodatne pomoči, in naloge, ki zahtevajo kratek, enoznačen odgovor, ter naloge, pri katerih ne preberejo dovolj natančno navodil, kaj od njih zahtevajo.